3.6.2022 SUPO 447/01.04.01.00/2022
HE 58/2022 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Viite Lausuntopyyntönne 30.5.2022

SUOJELUPOLIISIN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ 58/2022 VP POSTILAIN MUUTTAMISEKSI

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisin lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

Esityksen tarkoituksena on turvata kustannustehokas postinjakelun muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa perinteisten postilähetysten määrät vähenevät jatkuvasti. Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että nykyisestä postin yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirryttäisiin kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun. Suojelupoliisilta ei ole pyydetty lausuntoa sen valmistelun aikana. Suojelupoliisi toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Suojelupoliisin toiminnan kannalta esityksen merkitykselliset muutokset kohdistuisivat postilain 38 §:ään, jossa säädettäisiin postiyrityksen oikeudesta ylläpitää postin saajia koskevaa osoiterekisteriä ja 39 §:ään, jossa säädettäisiin yleispalveluntarjoajan velvollisuudesta luovuttaa toiselle postiyritykselle kaikki tämän postitoiminnan hoitamiseksi tarpeelliset osoitetiedot postilaatikoiden tarkasta sijainnista.

Pykälissä säädettäisiin yhtenevästi tietojen luovutusvelvollisuuteen kohdistuvasta rajoituksesta. Tietoja ei saisi luovuttaa, mikäli tämä voisi vaarantaa tietosuojaa, kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Postiyrityksen tai yleispalveluntarjoajan olisi toimitettava tietojen luovuttamista koskevat pyynnöt Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintävirasto arvioi asian ja tekisi päätöksen joko tietojen luovuttamisesta tai niiden luovuttamista koskevasta kiellosta. Esityksestä ilmenee, että rajoitukset on lisätty valmistelun loppuvaiheessa.

Esityksen mukaan luovutusrajoituksilla suojattavia tietoja ovat esimerkiksi huoltovarmuuskriittisiin tai kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen kannalta olennaisiin toimintoihin liittyvät paikka- ja sijaintitiedot. Puolustusministeriö on lakiluonnoksesta antamassaan lausunnossa tuonut esiin, että tarkan sijainti- ja paikkatiedon jakamiseen liittyviä riskejä ovat muun muassa hybridivaikuttaminen ja sabotaasi. (VN_21366_2020-PLM-157) Suojelupoliisi yhtyy Puolustusministeriön näkemykseen ja toteaa lisäksi, että kansalliseen turvallisuuteen kytkeytyviä turvallisuuskriittisiä kohteita, voi olla hyvin monen tyyppisiä, eikä niitä ole mahdollista kattavasti erotella. Yhtenä

1100 - 0321

keskeisenä suojattavana kohteena Suojelupoliisi kuitenkin näkee tässä yhteydessä valtion johtamisen ja turvallisuuden kannalta keskeisiin henkilöihin liittyvät tiedot.

Suojelupoliisin käsityksen mukaan 38 tai 39 §:ssä säädetty tietojen luovutusvelvollisuus edellyttäisi aina, että yritys tosiasiallisesti hoitaa tai on ainakin aloittamassa hoitamaan postitoimintaa. Oikeus saada tietoja ei siten muodostuisi pelkästään sillä perusteella, että yritys on tehnyt postilain 4 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen Liikenne- ja viestintävirastolle, vaan edellyttäisi aina erillistä sopimusta palvelun tuottamisesta. Suojelupoliisi katsoo, että tämä vähentää joissain määrin järjestelmän hyödynnettävyyttä kansallista turvallisuutta vaarantavaan toimintaan. Etenkin yksityisyyden suojan kannalta on merkityksellistä, että lainkohtien nojalla tietoja voitaisiin käyttää ainoastaan postitoiminnan suorittamiseen. Tietoja ei siten voitaisi luovuttaa edelleen muihin käsittelytarkoituksiin tai muille toimijoille. Käytännössä olisi myös merkitystä sillä, missä laajuudessa eri toimijoilla olisi pääsy osoite- ja paikkatietoon.

Kokonaisuudessaan Suojelupoliisi arvioi, että ehdotettu tietojen luovutusvelvollisuus ei muodostu kansallisen turvallisuuden kannalta vähämerkitykselliseksi. Tämän johdosta Suojelupoliisi pitää perusteltuna esityksen valittua lähtökohtaa, jonka mukaan viranomaisen tulee varmistua siitä, ettei tietoja luovuteta tahoille, jotka voivat käyttää niitä turvallisuutta vaarantaviin tarkoituksiin. Arviointi kuuluisi asianomaiselle valvontaviranomaiselle, eli Liikenne- ja viestintävirastolle.

Hallituksen esityksestä käy ilmi, että valmistelun yhteydessä on arvioitu myös mahdollisuutta lisätä postilain 4 §:ään velvollisuus laatia kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen edellytysten varmistamiseksi postiyrityksille turvallisuusselvityslaissa tarkoitettu yritysturvallisuusselvitys. Muutos jätettiin hallituksen esityksen ulkopuolelle aikataulusyistä. Kuitenkin mahdollista yritysturvallisuusselvityksestä tai muusta vastaavasta postiyritysten luotettavuuden arvioinnista säätämistä tulisi tulevaisuudessa tarkastella mahdollisimman pian.

Suojelupoliisi pitää ehdotusta luotettavuuden arvioimisesta yritysturvallisuusselvitysmenettelyä hyödyntäen ymmärrettävänä. Voimassa oleva turvallisuusselvityslaki ei mahdollista yritysturvallisuusselvitysten laatimista postiyrityksistä. Mikäli velvollisuus laatia yritysturvallisuusselvitys lisättäisiin esimerkiksi postilain 4 §:ään, ei Suojelupoliisille käytännössä jäisi harkintavaltaa selvityksen laatimisen osalta. Suojelupoliisi ei tässä aikataulussa pysty kattavasti arvioimaan minkälaisia vaikutuksia ehdotetulla muutoksella olisi, esimerkiksi henkilöturvallisuusselvitysten piiriin päätyvien henkilöiden osalta. Olisi myös keskeistä arvioida, etteivät yritysturvallisuusselvitysmenettelyn muut vaatimukset, kuten tietyt tietoturvakriteerit, muodostu kohtuuttomiksi pienten postiyritysten osalta. Ehdotuksella olisi taloudellisia vaikutuksia Suojelupoliisin toimintaan, jotka tulisi huomioida. Suojelupoliisi kannattaa ehdotusta asian jatkovalmisteluun saattamisesta, jotta voidaan kattavasti arvioida sääntelyn oikeasuhtaisuus ja vaikutukset.

Ylitarkastaja Antti Wahlroos

Liitteet	-
Jakelu	SM/KTY
Tiedoksi	-